

Område: Förnyad välfärd – hälsa, äldrepolitik, familjepolitik och jämställdhet	Sidantal: 18
---	-----------------

FÖRNYAD VÄLFÄRD

Centerpartiet är ett varmt, socialliberalt parti. För Centerpartiet är det självklart med ett gemensamt, offentligfinansierat ansvar för att se till att alla får tillgång till hälso- och sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg och trygghet vid sjukdom och arbetslöshet. Däremot kan själva utförandet med fördel ske av privata aktörer. För Centerpartiet är det också en självklarhet att värna svaga och utsatta grupper, till exempel genom en ”tak-över-huvudet”-garanti för hemlösa och genom att stärka skyddet för utsatta barn.

Vi vet att hälsan påverkas av livet, jobbet och våra vanor. Vi behöver ha en helhetssyn på människan och utveckla samverkan på alla nivåer. Hälsöfrämjande och förebyggande insatser stärker individens makt över sitt liv. Svensk sjukvård håller i många avseenden hög kvalitet i internationell jämförelse. Den tekniska nivån är hög och personalen är kunnig och välutbildad. Men det finns också brister. Många av de åtgärder som Alliansregeringen nu genomför för att komma tillrätta med bristerna är resultatet av Centerpartiets politik. En viktig fråga är ökad tillgänglighet – både genom minskade hinder och nya möjligheter för mångfald i vården. Sverige behöver engagemang i form av avknoppningar, kooperativ, ideella föreningar och entreprenörer som vitaliserar vården. Centerpartiet har i Alliansregeringen verkat för det avknoppningsstöd som avsatts för att stimulera nya driftsformer. Avknoppningsstödet är en del av ett helt ”mångfaldspaket” av kraftfulla åtgärder som Centerpartiet vill se genomförda för att öka mångfalden. Ur framgångsrik hälso- och sjukvård kommer också hälsosam tillväxt.

Tillgänglighet och mångfald

Högt upp på patienters önskelista står mycket bättre tillgänglighet. Man vill ha kontakt med doktorn lika lätt som man kan få kontakt med andra som erbjuder servicetjänster. Genom att ge makten till individen att välja kontakt i primärvården och låta resurserna tydligt följa den enskilda människan kommer säkert många som väljer att knoppa av från landstingens primärvård att välja just bättre tillgänglighet som ett sätt att få ett underlag för sin verksamhet.

Personalen är vårdens viktigaste resurs. Redan år 2007 ökades antalet platser på läkarutbildningen. Centerpartiet vill öka antalet platser ytterligare, eftersom det är stor brist på bland annat psykiatriker och allmänläkare. Dessutom är pensionsavgångarna bland läkare fram till år 2025 mycket omfattande. Från och med år 2007 kan kommunerna ställa krav på att få läkarmedverkan på de särskilda boendena. En åldrande befolkning i kombination med en ökad valfrihet kommer att öka efterfrågan på läkare med geriatrisk kompetens. Vissa fristående primärvårdsenheter kommer kanske att inrikta sig särskilt mot äldre patienter och bygga upp särskild kompetens inom det området. Det är viktigt att landstingen svarar upp mot detta dels genom att öka antalet utbildningsplatser för läkare som vill bli geriatriker, dels genom att se till att det finns geriatrisk kompetens på vårdcentralerna. (Motion 301)

Patienträttigheter

Sjukdom drabbar alla någon gång. Att tvingas vänta på behandling eller att inte ha förtroende för läkaren kan förvärra en redan påfrestande situation och i värsta fall fördröja ett tillfrisknande. Alliansregeringen arbetar för att utveckla patienträttigheten och samla patienträttigheterna i en sammanhållen lag. Centerpartiet vill lyfta fram betydelsen av en snabb behandling och vill ha en lagstiftad vårdgaranti som innebär att man på sikt ska ha rätt till behandling inom en månad efter att behov konstaterats. EU-medlemskapet innebär utökade möjligheter för en individ att få vård utomlands och dessutom utökade möjligheter för personal att arbeta i andra länder. Patientens fria rätt att välja vårdgivare ska inte begränsas till Sverige. Den som vill få en planerad behandling på sjukhus ska fritt kunna välja om det ska ske i Sverige eller i annat EU/EES land.

Primärvården ska vara navet i svensk sjukvård. Primärvården måste präglas av två principer, nämligen patientens självklara rätt att välja fast kontakt i primärvården och personalens rätt till fri etablering.

Vår ideologiska utgångspunkt är federalismen. Beslut som kan fattas vid köksbordet ska fattas där och inte av politiker eller tjänstemän. Varje individ ska ha rätt att välja en fast kontakt i primärvården och kunna ändra sitt val om hon eller han vill det. Det kan vara en läkare med allmänmedicinsk eller annan specialistkompetens som valt att etablera sig i primärvården. Det kan också vara en sjuksköterska, en sjukgymnast eller en kurator.

Den som, utanför landstingets organisation, fritt vill etablera sig som vårdgivare i primärvården ska ha rätt att göra det. En tydligare kunskapsstyrning av sjukvården i

kombination med en skarp tillsyn garanterar kvaliteten. Ett villkor om att den som etablerar sig som fristående vårdgivare inom primärvården ska svara för den övervägande delen av patientens vårdbehov garanterar att primärvården fortsätter att vara basen i svensk sjukvård. Medverkan i öppna jämförelser gör att patienten kan göra ett medvetet och välunderbyggt val.

Det är landstingens uppgift att erbjuda god hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvården finansieras till drygt 70 procent via landstingsskatten. Hur stor skatten ska vara och hur mycket pengar som därigenom ska satsas på landstingens hälso- och sjukvård bestäms av landstings- respektive regionfullmäktige. Centerpartiets politik i regeringen bidrar till ökade skatteintäkter för landstingen. (Motion 302)

IT i vården

År 2006 presenterades Sveriges första Nationella IT-strategi för vård och omsorg efter ett unikt och omfattande samarbete mellan sektorns nyckelaktörer. Ett intensivt arbete pågår inom alla de sex insatsområden som pekades ut i strategin. En nationell patientöversikt, samlad läkemedelsjournal och läkemedelsregister är under införande. För att kunna få frikort och därmed ta del av det högkostnadsskydd för patientavgifter som finns krävs det i dagsläget att de avgifter en patient betalar registreras manuellt i ett s.k. högkostnadskort. En väl utvecklad IT-användning inom vården torde på sikt även kunna omfatta en automatisk registrering av patientavgifter. Högkostnadsskyddets storlek bestäms av riksdag och regering. Vilken vård som omfattas av högkostnadsskyddet avgörs i huvudsak av landstingen. I en del, men inte alla, landsting ingår kiropraktik och naprapati i högkostnadsskyddet. (Motion 303-304)

Allmänna arvsfondens medel delas ut till behjärtansvärda ändamål såsom ungdomsaktiviteter, verksamhet för funktionshindrade och till projekt för barn. Centerpartiet har i riksdagen agerat för att utreda möjligheten att inrätta särskilda "sockenfonder". Detta har hittills avvisats, men vi fortsätta arbeta för detta. (Motion 305)

Centerpartiet vill:

- Införa en vårdgaranti som innebär att man ska ha rätt till behandling inom en månad efter att behov konstaterats.
- Att patienten ska ha rätt att välja en fast kontakt i primärvården och kunna ändra sitt val om hon eller han vill det.
- Att den enskilde själv ska få bestämma om vården ska ske inom Sverige eller EU - under förutsättning att behandlingsbehov bedömts föreligga, behandlingen av tillståndet i Sverige bekostas med allmänna medel och att behandlingsmetoden är internationellt vedertagen.
- Öka mångfalden i vården genom att ge utökade möjligheter för personalen i hälso- och sjukvården att starta eget samt utveckla de privata och ideella alternativen.
- Att fri etablering ska gälla inom primärvården baserat på det primärvårdskoncept som utformas i respektive landsting/region såväl vad gäller uppdrag som ersättning.
- Att kunskapsstyrningen i kombination med en skarp tillsyn ska garantera alla rätt till god sjukvård.
- Att öppna jämförelser används som ett viktigt instrument för förbättringar i sjukvården.
- Arbeta för förstärkt geriatrisk kompetens inom primärvården, där också genusfrågorna måste beaktas mer.

EKONOMISK TRYGGHET VID SJUKDOM

Den största tryggheten finns i tilltron till den egna förmågan och i de egna sociala relationerna. Att stärka individer och de sociala nätverken är en grundbult för ökad trygghet. Därmed får också den enskilda människan större möjligheter att ta ansvar i vardagen. När man inte kan försörja sig genom eget arbete därför att man drabbats av sjukdom måste det finnas ett skydds nät som fångar upp och säkrar försörjningen. Samtidigt är det viktigt att rehabilitering sker snabbt. Centerpartiet har i regeringen medverkat till att arbetsgivarens ansvar för att genomföra rehabiliteringsutredningar avskaffas, likaså medfinansieringen.

Jämfört med andra länder har Sverige unikt långa sjukskrivningsperioder. Lång sjukskrivning riskerar leda till utanförskap och måste därför minska. Alliansregeringen genomför åtgärder för att förbättra socialförsäkringarnas funktionssätt. En parlamentarisk utredning ska reformera socialförsäkringen. En pågående åtgärd är att effektivisera

Försäkringskassan och förbättra tillsynen inom socialförsäkringsområdet. Ett led i detta är att avskaffa socialförsäkringsnämnderna som inte kunnat garantera ett tillräckligt rättssäkert beslutsfattande. Centerpartiet arbetar för att införa en fungerande och flexibel finansiell samordning som sätter individen i centrum i rehabiliteringen. Det är viktigt att Försäkringskassan, landstinget, arbetsförmedlingen och kommunerna samarbetar för att ingen ska falla mellan stolarna. (Motion 306)

En förutsättning för lyckad rehabilitering är individens engagemang och medverkan. Individen ska ha skyldighet att delta i aktiv rehabilitering och rätt att bli erbjuden ett rehabiliteringsstöd. Om kravet på att delta aktivt i rehabiliteringen inte uppfylls ska det påverka ersättningen, om inte särskilda skäl föreligger. Centerpartiet arbetar vidare på en samlad reform av arbetslivsförsäkringarna (sjuk-, arbetsskade-, och arbetslöshetsförsäkringarna). Denna fråga tas upp i Jobb- och företagsprogrammet. (Motion 307)

Centerpartiet anser att det är viktigt att trygghetssystemen är tydliga, enhetliga och förutsägbara. Överutnyttjandet av sjukförsäkringen måste minska. Långtidssjukskrivningarna är många och Centerpartiet förespråkar aktiva rehabiliteringsinsatser. Det friska bör fokuseras istället för det sjuka. Deltidssjukskrivningar och friskintyg istället för sjukintyg är ett led i detta. Även en liten arbetsförmåga ska kunna användas på arbetsmarknaden. Stelbenta regler kan ibland försvåra rehabilitering. Ideellt arbete i form av fritidssysselsättning under kortare tidsperioder kan, enligt Centerpartiet, ibland ses som rehabilitering och vara möjligt för sjukskrivna att delta i. (Motion 308)

Alla möjligheter bör prövas för att få den som under lång tid uppburit sjuk- eller aktivitetsersättning att återgå till någon form av arbete. Ett sätt kan vara att låta en partiell sjuk- eller aktivitetsersättning övergå i en form av lönebidrag. Personen kan då arbeta heltid utan att behöva prestera 100 procent. För den som har ett pågående missbruk kan en sjukskrivning eller i än värre fall en sjuk- eller aktivitetsersättning vara förödande. En riskbruksutredning måste därför alltid ingå i den helhetsanalys som genomförs innan ett beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning fattas. Ett pågående missbruk bör i princip innebära att sjuk- eller aktivitetsersättning inte beviljas om inte individen samtidigt går med på behandling.

Vi har alla ett ansvar för oss själva och för varandra. Att bygga ut socialförsäkringssystemet kan inte ske utan finansiering. Någon utvidgning av närståendepenningen och införande av kontaktdagar för äldre är inte aktuell. (Motion 309-310)

Hjälpmedel

Det är landstingets ansvar att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade. I de fall ett synfel är så svårt att det definieras som ett funktionshinder ska landstinget erbjuda de hjälpmedel som den enskilde har behov av utifrån den påverkan synfelet har på det dagliga livet. En sådan bedömning ska göras av hälso- och sjukvården i varje enskilt fall. I de fall bidrag lämnas för till exempel glasögon, trots att sådant behov inte bedöms föreligga, sker det helt frivilligt från landstingens sida. Socialstyrelsen arbetar för närvarande med att ta fram riktlinjer och allmänna råd på hjälpmedelsområdet så att man får en mer likartad behandling, oberoende av var i landet de bor. Vilka varor som ska beläggas med moms styrs av EU:s regler. Sverige kan därför inte undanta till exempel glasögon från moms-kravet. Se även yttrande på Område 7. (Motion 311)

Centerpartiet vill:

- Att trygghetssystemen är långsiktigt hållbara så att de klarar konjunkturer och demografiska förändringar över tiden.
- Minska ohälsan genom en bättre företagshälsovård som också ska kunna ge enklare form av sjukvård.
- Att det ska finnas möjlighet att omvandla långvariga sjuk- och aktivitetsersättningar till lönebidrag.
- Att riskbruksbedömning ingår i den helhetsanalys som föregår beslut om sjuk- och aktivitetsersättning för att ge så adekvat rehabilitering som möjligt.
- Individen ska kunna få en rehabpeng om rehabgarantin inte uppfylls. Med rehabpengen ska man kunna köpa behandling eller rehabiliteringsinsatser från andra vårdgivare.
- Att i syfte att minska utanförskapet ändra reglerna för sjukskrivning och sjuk- och aktivitetsersättning så att Sveriges unikt långa sjukskrivningsperioder kortas och därmed närmar sig den nivå som jämförbara OECD-länder ligger på.

PSYKIATRISK VÅRD

Psykiatrin har under många år nedmonterats och är idag i behov av omfattande förnyelse och ekonomiska förstärkningar. Vården ska vara av god kvalitet och bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Patienten behöver få diagnos och en personligt anpassad vårdplan. Speciellt viktiga är insatser för barn och unga. De behandlingar som genomförs ska bevisligen fungera. Många av Centerpartiets tidigare förslag genomförs nu. Alliansregeringen har anslagit 500 miljoner år 2007 och år 2008 och 250 miljoner år 2009. Med tanke på att den psykiatriska vården totalt sett kostar 17 miljarder är det en avsevärd resursförstärkning. Psykiatrisamordnaren har i sitt slutbetänkande pekat på att behoven är betydligt större. Centerpartiet anser att de psykiskt sjuka måste prioriteras. En möjlighet att vårda patienter i öppenvård med särskilda villkor, exempelvis krav på medicinering, måste skapas. (Motion 312)

Tillgång på personal med rätt kompetens för verksamheten är avgörande för att arbetet inom psykiatriområdet ska fungera. Betydelsen av en ändamålsenligt utbildad och tillräckligt stor personalstyrka, vars arbete organiseras på ett rationellt sätt, kan inte överskattas. Inom den närmaste tioårsperioden kommer omkring en tredjedel av samtliga anställda inom psykiatriområdet att avgå med pension. Kapaciteten att utbilda måste ökas. (Motion 313)

Centerpartiet vill:

- Utvidga sysselsättningsgarantin i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade att omfatta även personer med psykiska funktionshinder.
- Satsa på evidensbaserade förebyggande åtgärder så att barn och ungdomar inte drabbas av psykisk ohälsa.
- Förstärka vårdkompetensen så att behandlingen av psykiskt sjuka utgår från evidensbaserade metoder.
- Införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda boendestöd för psykiskt sjuka.
- Öka möjligheterna för mångfald i driften av sysselsättningsverksamhet.
- Införa möjlighet till psykiatrisk öppenvård med särskilda villkor.
- Öka kapaciteten på utbildningar riktade mot psykiatriområdet.

TANDVÅRD

Alliansregeringen har avsatt pengar för en tandvårdsreform som ska förbättra skyddet mot höga kostnader och införa en tandvårdscheck som kan användas för förebyggande tandvårdsbesök. Centerpartiet vill att dessa satsningar ska vara genomförda den 1 juli 2008. Dessutom behövs en särskild satsning för personer som på grund av funktionshinder, hög ålder eller sjukdom har svårt att påverka sin tandstatus och som därför har särskilt stora tandvårdsbehov. Centerpartiet vill också ha utökad konsumentmakt inom tandvården – att låta ökad konkurrens och bättre tillgänglighet komma tandvårdspatienter till del.

Centerpartiet vill:

- Rikta särskilda insatser till personer som på grund av funktionshinder, hög ålder eller sjukdom har svårt att påverka sin tandstatus och som därför har särskilt stora tandvårdsbehov.

HANDIKAPPOLITIK

Centerpartiets utgångspunkt är att alla människor kan växa och att alla människor vill känna stolthet, vill kunna försörja sig själva och delta i samhällslivet. Samhället måste vara tillgängligt för alla! Utökade möjligheter till lönebidrag, avskaffad medfinansiering för sjukpenningkostnader för arbetsgivarna och mer pengar till Samhall är förbättringar som Centerpartiet verkat för i Alliansregeringen. Men Centerpartiet vill se ännu fler och snabbare insatser för att personer med funktionshinder ska kunna försörja sig genom eget arbete. Det ska vara lätt att anställa en person med funktionshinder. Ingen kan allt – men alla kan något, och denna förmåga måste tas tillvara.

De som inte kan delta på den reguljära arbetsmarknaden ska erbjudas meningsfull sysselsättning med stor valfrihet. Alliansregeringen arbetar för ökad valfrihet när det gäller boende, hjälpmedel och val av skola. Diskriminering förekommer fortfarande och Centerpartiet arbetar med kraft för att motverka diskriminering, bland annat genom den skärpta diskrimineringslagstiftningen, genom arbetet med att slå samman JämO, DO, HO, BO och HomO och genom att särskilt fokusera på funktionshindrade kvinnors och flickors trygghet och rättigheter. Detta är angeläget eftersom undersökningar har visat att kvinnor

och flickor får sämre tillgång till hjälpmedel, stöd till eget boende, arbete, m.m. än män och pojkar. Kvinnor och flickor utsätts också för övergrepp i högre utsträckning.

Det pågår en översyn av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta är en mycket viktig reform för personer med stora funktionshinder. Centerpartiet deltar aktivt i detta arbete för att utveckla och förbättra situationen för funktionshindrade.

Centerpartiet vill:

- Öka tillgängligheten till arbetsmarknaden för funktionshindrade.
- Öka satsningarna för personer med psykiska funktionshinder.
- Kraftfullt agera för att stärka funktionshindrade kvinnors/flickors trygghet och rättigheter.
- Att det ska vara enkelt att anställa en person med funktionshinder.

FOLKHÄLSA

Centerpartiet ser folkhälsopolitiken som en strategisk utvecklingsfråga, en förutsättning för tillväxt i samhället. För att motverka att hälsorisker utvecklas till framtida sjukdom, är det nödvändigt att hälso- och sjukvården öronmärker en del av sina resurser för investeringar i förebyggande och hälsofrämjande insatser. Den svenska folkhälsopolitiken utgår från elva målområden som fokuserar på de faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Samtidigt som människorna lever allt längre så ökar den psykiska ohälsan hos befolkningen. Nästan dubbelt så många kvinnor som män lider av psykisk ohälsa. Den ökade psykiska ohälsan återspeglas i sjukskrivningstalen. Mellan åren 1998 och 2004 fördubblades antalet nybeviljade förtidspensioner (sjuk- och aktivitetsersättningar) med psykisk sjukdom som diagnosgrund bland männen och bland kvinnorna skedde en tredubbel ökning. Bland unga kvinnor är ökningen ännu större. Att tillfoga ett tolfte målområde – Främjande av psykisk hälsa – i den nationella folkhälsopolitiken möjliggör fokuserade och preventiva insatser för att motverka den psykiska ohälsan.

Ett nytt folkhälsoprogram inom EU kompletterar det svenska arbetet. En allt viktigare folkhälsofråga är maten. Centerpartiets inställning till märkning m.m. framgår ur yttrandet på Område 4. (Motion 314)

WHO definierade redan 1946 begreppet hälsa som ”fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaro av sjukdom”, dvs. ett begrepp som innehåller två dimensioner, ett sjukdomsorienterat och ett hälsoorienterat perspektiv baserat på helhetssyn. Idag diskuteras hur vården i praktiken bättre ska kunna utforma ett arbetssätt som tillgodoser båda aspekterna i hälsobegreppet. Hälsofrämjande är i ännu större utsträckning än sjukdomsförebyggande, ett utpräglat multidisciplinärt kunskapsområde. Medan sjukdomsförebyggande i stor utsträckning har sin kunskapsbas i biomedicinen, söker det hälsofrämjande perspektivet också länka samman kunskap som utvecklats inom beteendeforskning, samhällsvetenskap och humaniora. Centerpartiet ser hälso- och sjukvårdens hälsoorientering som ett viktigt utvecklingsområde i den framtida nationella forskningspolitiken. Vi vill arbeta för jämlika hälsovillkor i befolkningen, bland annat genom att påverka hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. (Motion 315)

Även om i ett globalt perspektiv undernäring fortfarande är ett gigantiskt folkhälsoproblem, präglas den internationella utvecklingen främst av att övervikt och fetma blivit det dominerande problemet, både i utvecklingsländer och utvecklade länder. Samtidigt förekommer självsvält och andra ätstörningar, speciellt bland unga personer, mest unga kvinnor. För att komma tillrätta med detta krävs ett brett förebyggande arbete kombinerat med vård/behandlingsinsatser, information och forskning. Det är ett gemensamt ansvar att skapa en trygg uppväxt för våra barn, fri från mobbing och utseendefixering. (Motion 316)

En viktig del inom folkhälsoarbetet är att skapa sunda och säkra miljöer för arbete, fritid och bostad. Forskningsresultaten hittills är inte entydiga när det gäller sambandet tungmetaller, kemikalier, strålning och sjukdomar som utbrändhet, elöverkänslighet, fibromyalgi, kronisk trötthet m.m. Det är viktigt att det finns vetenskapligt stöd för de behandlingsmetoder som rekommenderas och för olika begränsningar och restriktioner i övrigt. All alternativ och komplementär medicin som kan påvisa medicinsk effekt i kliniska studier ska erkännas som fullvärdiga läkemedel. Elöverkänslighet är ett stort problem för det fåtal som drabbas. Ett respektfullt bemötande av dessa patienter är viktigt. Vilka diagnoser som ska sättas och vilka behandlingar som ska ordinerats är en fråga för professionen och ej en fråga för politiker. Dessa är frågor som återkommande aktualiseras i riksdagsgruppens arbete. Centerpartiets utgångspunkt är att mer forskning behövs. (Motion 317-321)

Bekämpa alkohol och narkotika

Centerpartiet arbetar för ett narkotikafritt samhälle. Det ska vara svårt att börja och lätt att sluta. Det är viktigt att minska tillgången på narkotika, minska antalet personer som prövar narkotika och förmå fler att upphöra med sitt missbruk. Vi ska inte acceptera att barn och ungdomar använder droger. Missbruk leder nästan alltid till annan brottslighet och att bekämpa narkotikan är därför också att bekämpa brottsligheten. (Motion 322)

Alliansregeringen är överens om att minska alkoholkonsumtionen och arbeta för en mer restriktiv syn på alkohol inom EU. En minskad alkoholkonsumtion förbättrar folkhälsan och minskar många sociala problem, till exempel våldsbrott och övergrepp. Centerpartiet anser att det är viktigt att främja måttfulla dryckesvanor samt värna om att individer som är minderåriga, gravida eller kör bil ska vara alkoholfria. De europeiska medlemmarna i WHO antog 1995 en handlingsplan i vilken man fastslog alla människors rätt till familj och yrkesliv fritt från alkoholrelaterade olyckor och våld. Även kontroller av tillgången på alkohol genom beskattning och rätten till vård och information förespråkas i handlingsplanen. Vi anser att principerna i handlingsplanen bör följas. Centerpartiet ställer sig även bakom EU:s alkoholstrategi som syftar till att minska alkoholrelaterade skador. Strategin kan dock vässas ytterligare.

Attityden till alkohol är ett starkt styrmedel. Detta styrmedel måste aktiveras med alla medel; genom information, mobilisering av det civila samhället, normgivande skärpningar av lagstiftningen – och genom att var och en av oss i vardagen tar ett ansvar för våra medmänniskor. Det förebyggande arbetet är centralt och om bruket övergår till missbruk måste vård och behandling finnas tillgängligt. Alkoholkonsumtionen för med sig social utslagning, brottslighet och försämrad hälsa. Centerpartiet förespråkar därför en restriktiv alkoholpolitik.

Centerpartiet anser att Systembolagets försäljningsmonopol är ett viktigt bidrag till en restriktiv alkoholpolitik och därmed både moraliskt och samhällsekonomiskt försvarbart. Det ökade utbudet utav alkohol har lett till att dess konsumtion gått upp. I sin tur har det ökade bruket av alkohol lett till ytterligare ökningarna och tillgänglighet i utbud, utav främst öl och vin, i form av ökad illegal införsel av alkohol ifrån närliggande länder med lägre alkoholskatter eller via olaglig framställning. För att komma åt illegala nätverk, som förutom att inkassera stora vinster på den illegala införseln av alkohol även distribuerar till omyndiga

ungdomar, antog Centerpartiet på stämman 2005 förslaget om att sänka punktskatten på drycker med lägre alkoholhalt, dvs. öl och vin.

Som en följd av EU:s införselregler har även prisinstrumentet och försäljningsmonopolet i den svenska alkoholpolitiken försvagats. Då tillgängligheten av alkohol är ett väsentligt verktyg i alkoholpolitiken vill Centerpartiet verka för, skärpta införselregler, höjda minimiskatter inom EU och mer aktivt använda skatteinstrumentet för att minska tillgängligheten av illegalt införd vin, öl och sprit samtidigt som Systembolagets monopol bör bestå. (Motion 336)

Centerpartiet vill:

- . Arbeta för jämlika hälsovillkor i befolkningen, bl.a. genom att påverka hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer.
- Att främjande av psykisk hälsa blir ett tolfte målområde i den nationella folkhälsopolitiken.
- Att vårt samhälle ska vara fritt från narkotika.
- Att moderna metoder utvecklas som ger individen stöd till hälsofrämjande beteendeförändringar i fråga om fysisk aktivitet, mat- och alkoholvanor.
- Att barn och unga ska prioriteras i det alkohol- och drogförebyggande arbetet.
- Att tullen intensifierar sina insatser för att förhindra smuggling av alkohol och droger.
- Verka inom EU för nationell möjlighet att förbjuda alkoholreklam.
- Slå vakt om den restriktiva alkoholpolitiken i Sverige samtidigt som dess verktyg anpassas för att motverka de nya, rådande förhållandena med ökad alkoholkonsumtion och olaglig införsel samt egen tillverkning.
- Motverka den illegala införseln av alkohol genom en sänkning av skatten på öl och vin.
- Sträva efter ett bättre klimat för den svenska alkoholpolitiken, genom att verka för höjda minimiskattesatser och skärpta införselregler inom EU.

ÄLDREPOLITIK

Centerpartiet syn på äldreomsorgen har fått genomslag i den politik som Alliansregeringen nu driver. En utredning för att ge de äldre fritt val är tillsatt. Valfrihet ska gälla hemtjänstinsatser och särskilt boende. Under år 2008 avsätts 300 miljoner för införandet av

Fritt val i äldreomsorgen. En stor satsning görs på att bygga fler särskilda boenden, bland annat genom ett investeringsstöd. Dessutom ska andra former av boenden utredas och äldreboendedelegationen arbetar vidare. En värdighetsgaranti ska införas på kommunal nivå och utreds för närvarande. Ett stimulansbidrag har ställts till kommunernas och landstingens förfogande för att höja kvaliteten i äldreomsorgen. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att snabbt ta fram ett system för öppna jämförelser mellan olika kommuner. Satsningar görs också på äldreomsorgsforskning och teknikutveckling för äldre.

De som har pension och bostadstillägg har idag en mycket hög marginaleffekt vilket gör extra arbete olönsamt. En förändring av bostadstillägget kommer att göras som minskar marginaleffekten. Regeringen har även föreslagit sänkning av arbetsgivaravgifterna för att uppmuntra äldre att arbeta. Centerpartiet står bakom den breda pensionsöverenskommelsen. Pensionsöverenskommelsen är en unik överenskommelse mellan fem partier som är viktig att värna. Pensionssystemet bidrar till att främja arbetslinjen och är samtidigt långsiktigt hållbart. Centerpartiet verkar för att grundpensionen ska höjas och att den håller en nivå som ger en rimlig levnadsstandard. Vi avvisar att grupper, beroende på kön eller arbetsmarknad, skulle ha olika villkor i pensionssystemet. (Motion 323-326)

Pensioner är en inkomst som andra och ska redovisas, för att tillsammans med eventuella andra inkomster bedömas i samband med bidragsgivningar och liknande. Det regelverk som påverkar vår beskattning är komplicerat och omfattande. Att i ett sådant system göra undantag för inkomster från en viss grupp i samhället, undergräver hela systemets trovärdighet och tillämpning. (Motion 327-328)

För många funktionshindrade som inte kan åka vanlig kollektivtrafik är färdtjänst en viktig del av det vardagliga livet. En fungerande och väl utvecklad färdtjänst är en förutsättning för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Det måste vara möjligt också för funktionshindrade att genomföra resor med kort varsel och med rimlig flexibilitet. Kommunerna har ansvar för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen. (Motion 329)

Enligt Socialtjänstlagen ska socialnämnden i kommunen verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Hur detta genomförs i praktiken bestäms bäst på kommunal nivå. (Motion 330)

Anhöriga står för en mycket stor del av den vård som ges i hemmet. Det gäller vård av sjuka barn och vuxna – framför allt äldre. Anhörigvården behöver såväl förbättrat stöd som ökade forskningsinsatser. Ett kompetenscentrum är under uppbyggnad. Dessutom övervägs en skärpning av socialtjänstlagens bestämmelser om anhörigstöd så att det blir tvingande för socialnämnden att underlätta för dem som vårdar närstående. När man blir så sjuk att man är döende krävs att vården i livets slutskede utgår från individens behov och situation.

Centerpartiet vill:

- Under mandatperioden förbättra för de ekonomiskt sämst ställda pensionärerna genom en höjd garantipension.
- Arbeta för en förbättrad behovsanpassad vård i livets slutskede.
- Att anhörigvården utvecklas såväl resurs- som lagstiftningsmässigt.

JÄMSTÄLLDHET

Centerpartiets vision är ett jämställt samhälle där kvinnor och män har lika möjligheter, lika fria livsval och ett delat ansvar för att få vardagen att gå ihop. Vår utgångspunkt är att kvinnor och män ska vara fria individer. Grunden för ett verkligt jämställt samhälle måste vara principen om alla människors lika rätt och värde. Jämställdhet handlar om mänskliga rättigheter. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden. Det historiska arvet konserverar fördelningen av makt och resurser. Om vi ska lyckas bryta orättvisorna måste olikheter mellan individer ses som en tillgång, både kvinnor och män få förutsättningar att utvecklas och den skeva fördelningen förändras. Centerpartiet vill bryta kvinnors underordning i samhället så att kvinnor och män får samma möjligheter. Vi måste se orättvisorna och vilja förändra det – det är feminism.

Jämställdhet ska genomsyra hela samhället. Därför behandlas också jämställdhet i stämmoyttrandena som rör Öppenhet mot omvärlden, Rättstrygghet, Utbildning, med flera.

Familjepolitik för jämställdhet

Centerpartiets förslag om barnomsorgspeng genomförs nu av Alliansregeringen.

Barnomsorgspengen ingår, tillsammans med möjligheten till ett kommunalt vårdnadsbidrag, satsningen på ökat pedagogiskt inslag i förskolan och jämställdhetsbonusen, i ett paket av åtgärder som syftar till att öka familjernas möjlighet att välja de lösningar som fungerar bäst

för dem. För att ge önskade effekter är det viktigt att samtliga delar i det familjepolitiska paketet genomförs vid ett och samma tillfälle. Åtgärderna ger föräldrarna mer tid för barnen och ökad valfrihet. Till exempel gör barnomsorgspengen det möjligt för föräldrarna att välja en förskola i en annan kommun än där man bor. (Motion 331)

Enligt dagens regler ska kommunen erbjuda föräldrarna barnomsorgsplatser utan oskäligt dröjsmål, dvs. inom tre till fyra månader. Hur länge ett barn måste vänta på plats varierar idag stort mellan kommunerna. Det är viktigt att föräldrar och arbetsgivare kan lita på platsgarantin inom barnomsorgen. Om kommunen inte ordnar förskoleplats utan oskäligt dröjsmål, kan det vara ett bra komplement till dagens regler att ge föräldrarna rätt till ekonomisk kompensation. När barnomsorgspengen införs flyttas makten från kommunen till föräldrarna och föräldrarnas ökade valfrihet påverkar utbudet av barnomsorg. Dagens köproblemer kommer därför att vara övergående.

Jobbskatteavdraget minskar skillnaderna mellan föräldrarnas nettoinkomst eftersom den som har lägre inkomst får ett större skatteavdrag än den som har högre inkomst. En annan följd är att avdraget ger störst effekt på familjeekonomin om båda föräldrarna arbetar under kalenderåret. Jobbskatteavdraget stimulerar således till ökad jämställdhet.

Skattelättnader för hushållstjänster förbättrar förutsättningarna för att kvinnor och män ska kunna kombinera arbetsliv och familjeliv på lika villkor. Idag utför män en mindre del av det obetalda hushållsarbetet. I genomsnitt utför män 20 timmar obetalt arbete och kvinnor 28 timmar, men i familjer med små barn arbetar männen 27 timmar i hushållet medan motsvarande tid för kvinnorna är 42 timmar. En skattereduktion ger familjer större möjligheter att köpa tjänster som underlättar vardagen. På så sätt kommer framför allt kvinnor att kunna öka sin egen tid på arbetsmarknaden.

Dagens föräldraförsäkring är flexibel, men också styrande. Försäkringen möjliggör för föräldrarna att vara hemma med barnen på heltid eller deltid. Möjligheten att behålla tidigare nivå på föräldrapenningen om kvinnan blir gravid på nytt innan barnet är ett år och nio månader styr föräldrarna att skaffa ett syskon kanske tidigare än tänkt. Försöken att bli gravid inom denna tidsram leder också till att en del kvinnor väljer att skjuta upp sitt återinträde på arbetsmarknaden. Detta försämrar kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden och stimulerar inte till ett jämställt uttag av föräldraledigheten. Centerpartiet vill att pappor och mammor delar ansvaret för sina barn. Dagens regelverk påverkar barnafödandet.

Centerpartiet vill därför ha en översyn av hur reglerna påverkar uttaget av föräldraförsäkringen. Genom information och föräldrautbildning kan vi underlätta för föräldrarna att axla sitt föräldraansvar. (Motion 332-333)

En familj kan se ut på olika sätt. Det finns familjer med en mamma, familjer med två mammor och familjer utan mammor. Likaså finns det familjer med en pappa, två pappor eller ingen pappa. En modern familjepolitik tar inte ställning för en familjeform framför en annan. En modern politik stärker familjen genom att ge samkönade par samma möjlighet till äktenskap som tvåkönade par.

Företagande

Sverige behöver fler entreprenörer - både kvinnor och män. Alliansregeringen satsar för att stärka kvinnors företagande genom lånemöjligheter, utbildning, forskning och genom att öppna nya marknader. Centerpartiet vill satsa ytterligare på kvinnligt företagande.

Majoriteten av de anställda inom vården är kvinnor. Att öka möjligheten för vårdpersonal att ta över verksamhet ökar också kvinnors företagande. Detta är i högsta grad en jämställdhetsfråga. Det finns en stor resurs i vårdpersonal som själva vill ansvara för och driva den verksamhet de arbetar med. Alliansregeringen har satsat på ett helt paket av åtgärder för att öka mångfalden i vården, bland annat avknoppningsstöd, ersättningsetableringar och ”startlag”. Det är också angeläget att den offentliga sektorn är ett föredöme i att undvika lönediskriminering. Löneskillnader baserade på kön kan aldrig accepteras.

Jämställd i vård och omsorg

Centerpartiets uppfattning är att vård och omsorg ska präglas av rättvisa. Alla ska garanteras vård på lika villkor och vården ska vara jämställd såväl i fråga om utredning, som i fråga och diagnostik, forskning och behandling. Vårdpersonalen är skyldig att bemöta kvinnor och män på ett likvärdigt sätt.

Skillnader förekommer inom socialtjänstens omsorg. Det finns könsskillnader i biståndstagandet och kön interagerar med etnicitet. Kvinnor med bistånd förefaller enligt Socialstyrelsen ha en mera ansträngd ekonomisk situation än män. Kvinnor är också i högre grad än män ensamstående med barn. Centerpartiets utgångspunkt är att föräldrarna har ansvar för sina barn. I detta ansvar ingår underhållsskyldighet. Om den ena föräldern, oftast pappan, inte tar sitt ekonomiska ansvar kan den andra få underhållsstöd utbetald via

Försäkringskassan. Ibland har man även rätt till rättshjälp. Detta underlättar för den ensamstående. Samhällets roll är att stötta, inte att ta över ansvaret. Centerpartiet avvisar därför förslaget att utöka Försäkringskassans och socialtjänstens ansvar i underhållsfrågor. (Motion 334)

Enligt nuvarande abortlagstiftning är det bara läkaren som har rätt att utföra aborter. Men i praktiken utförs medicinska aborter av barnmorskor och sjuksköterskor. Centerpartiet vill att lagen ändras för att stämma överens med praxis. Dessutom vill Centerpartiet att inte bara par utan även ensamstående ska ha rätt till assisterad befruktning genom insemination.

Jämlikhet - för alla

Ingen ska behandlas annorlunda på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning eller politisk eller annan uppfattning. Samhällsgemenskapen i det öppna samhället är till för alla. Familjen är viktig och lika mycket värd oavsett om den består av ensamstående med barn, två kvinnor med barn, två män med barn, en kvinna och en man med barn, eller bara två människor som älskar varandra och vill leva ihop. I stora delar av världen utsätts homo-, bi- och transpersoner av ett brutalt förtryck. Sverige måste vara en stark och verksam kraft för HBT-personers mänskliga rättigheter i hela världen. Centerpartiet vill att Sverige arrangerar en internationell HBT-konferens. Centerpartiet har i riksdagen motionerat om HBT-frågor och partiet har publicerat rapporter i ämnet. Partistyrelsen gör löpande bedömningar av vilka program och arbetsgrupper som behöver tillsättas. (Motion 335)

Centerpartiet vill:

- Att en översyn av hur reglerna påverkar uttaget av föräldraförsäkringen genomförs i syfte att föräldraförsäkringen ska komma att fördelas jämnare mellan föräldrarna.
- Att den nya föräldrabalken utvärderas bland annat med avseende på regleringen kring ensam och gemensam vårdnad av barn.
- Att abortlagen ändras i överensstämmelse med gällande praxis, dvs. att barnmorskor ges rätt att utföra medicinska aborter.
- Att även ensamstående ska ha rätt till insemination
- Uppmuntra mångfald inom barnomsorgen, med både offentliga och privata verksamheter, som gör att familjer får ökad valmöjlighet.

- Främja kvinnors företagande genom nya företagsformer, utvecklade finansieringsmöjligheter, utbildning i entreprenörskap, m.m.
- Att Sverige bör verka i FN för antagande av en konvention som erkänner likaberättigande och frihet från diskriminering för homo-, bi- och transpersoner som en mänsklig rättighet
- Att vården ska vara jämställd såväl i fråga om utredning, som i fråga om diagnostik, forskning och behandling.
- Att lika lön för lika arbete ska verkställas inom den offentliga sektorn. Löneskillnader baserade på kön kan aldrig accepteras.
- Att könsneutral äktenskapslagstiftning införs som en del i en modern politik för att stärka familjerna.
- Underlätta för föräldrar att ta ett större ansvar genom information och föräldrautbildning.

Riksstämman beslutade:

- att anta ovanstående politiska punkter
- att lägga partistyrelsens ovanstående text till handlingarna
- att motionerna 301-336 anses besvarade